

Løslatelsen av de politiske fanger, ny henvendelse til myndighetene

På Forbundets årsmøte ble følgende resolusjon vedtatt:

Landsledelsen i Forbundet for Sosial Oppreisning, samlet til møte i Oslo fredag den 11. septbr. 1953, vil med dette be de norske myndigheter om å følge andre lands eksempel og straks frigi de fanger som ennå sitter igjen etter etterkrigsoppjøret.

Det kan ikke være nødvendig å presisere nærmere hva som taler for at det nå må bli gjort en slutt på de fengslingsforføyninger som tok til i og med landets frigjøring fra okkupasjonen i 1945. De fanger som ennå sitter, har vært holdt i fengslig forvaring i henved otte og et halvt år. Det er i dypeste alvor man

trykkende fengselsopphold i sine virkninger er i ferd med å bryte ned de fengslede evne til selvoppholdelse og truer med å ødelegge dem som mennesker. Og ikke bare dem selv, men også deres pårørende.

Man må ha grunn til å vente at myndighetene etter disse mange og lange år vil gå fram etter en mer human linje og gjøre en øyeblikkelig slutt på de ennå bestående fengslinger. De fengslede nødros når ikke fram til den norske almenheten. Vi har imidlertid anledning til å hø-

Mot repatriering

Ca. 100 allierte soldater, blant dem flere amerikanere, har nektet å la seg repatriere fremgår det av meldinger fra Nord-Korea og China, som er overlevert den indiske kommisjonen som har med fangebyttet i Korea å gjøre.

Tallet på nord-koreanske og Chinesiske fanger som ikke vil la seg flytte til kommunistiske områder går opp i ca. 24000 mann meddeles det fra informert hold i Sør-Korea.

re dem, og for oss er det derfor blitt en samvittighetssak å søke å vekke også andre til forståelse og å advare dem som bestemmer, mot å ta på seg ansvaret for følgene av forføyninger som avtegner et mer og mer tragisk bilde jo lenger tiden går og ingen ting blir gjort.

Det har ingen berettigelse å snakke om at etterkrigsoppjøret «er slutt», så lenge det ennå som følge av det samme oppgjør er ca. 50 nordmenn som vansmekter i fangenskap.

Oslo, den 11. septbr. 1953.

8 regiment-sjefer uten regimenter

I statsråd den 28. august utnevnte regjeringen åtte nye oberster, og gjorde dem til sjefer for hver sitt kombinerte regiment.

Bladet Hadeland har spurt oberst Gunnar Just, sjef for I.R. 6 om hva et kombinert regiment egentlig er for noe, og han forteller at han selv hadde spurt om det samme uten at det var kommet til noe resultat.

Det finnes ikke noe kombinert regiment her i landet. De åtte nyutnevnte regiment-sjefer har således intet regiment, ja — de har ikke en eneste mann under seg, ikke kontor, ikke en gang en blyant, sier oberst Just.

Norge og base-spørsmålet

General Gruenther var for en tid siden i Norge for å inspisere sine leietropper. Som vanlig ble vi overøst med godord og skryt. Vi var både snilde og flinke. Ifølge den lydige og underdanige presse, kom generalen ikke inn på base-spørsmålet. Det er jo en meget ømtålig ting. Imidlertid var New York Times ikke fuldt så forsiktig, men skriver som følger, om general Gruenthers besøk i de nordiske land:

«I Norge og Danmark er innenrikspolitikken blandet inn. Problemet er å skape stor nok styrke til å motstå et angrep inntil massive allierte forsterkninger kan settes inn. Norge, som har en total landstyrke på to brigader som langsomt utvides til to divisjoner, har nektet å tillate at to amerikanske fly-winger blir stasjonert på dets område.

Nordmennene har økt skattene, økt mannskapsstyrken og bygd flere flyplasser etter NATO-standard. Men deres myndigheter holder fremdeles på en avtale de gjorde i 1945 med Moskva, om at hvis Sovjet-Samveldet evakuerte sine styrker fra Nord-Norge, vil ikke noen utenlandske militære avdelinger bli plassert i Norge i fredstid».

Vi har jo trodd, inntil nå, at Sovjet trakk sine tropper ut av Norge uten å stille noen betingelser. Det vennlige, allierte, Sovjet kom jo hit bare for å tukte nazistene, og trakk seg så tilbake. De befrikk Nord-Norge og vi måtte være dem evig takknemlige for dette.

For alle med forstand må det nå være klart, at Sovjet oppgjør en straffedag i Norge. Vi ble tvunget til en avtale, som for all tid gjør Nord-Norge til et område, som Sovjet når som helst kan okkupere. Vi vil selv aldri bli sterke nok alene til å hindre det. Det er i dag et ingenmannsland, som Sovjet kan invadere uten vesentlig motstand.

Inntil i dag har man klokkelig fortiet denne avtale med Sovjet i 1945. Man har brukt alle mulige argumenter når det gjelder vår uvillighet til å gi USA baser i Norge, men fortiet at vi er traktatforpliktet til ikke å gi noen fremmed makt adgang til å plasere tropper her i fredstid. Blir det krigstid, så vil Sovjet ordne dette selv.

Det forlyder at hr. Trygve Lie også stelte i stand en pakt med Sovjet i London, hvor man skulle gå med på fellesfor-svar av Nord-Norge. Man har ikke hørt noe om hvorvidt denne avtale er blitt ratifisert! Men man kan jo spørre seg selv om, mot hvem denne pakt var rettet.

1945-skronene faller etter hvert bort. De store er ikke lenger interessert i å holde løgnene vedlike for de små.

Sannheten er altså, at for å få Sovjet til å trekke seg ut av Norge, måtte man garantere for at ingen skulle hindre det i på ny å okkupere norsk område. Det er det, som det betyr i praksis.

Observator.

NOE FOR PRESTENE.

Under den amerikanske slavekrig skrev en av Abraham Lincolns partimenn og venner til ham: «La oss be at Gud må være på vår side.» Lincoln svarte: «Kjære venn, mitt ønske er ikke at Gud må være på vår side. Har vi rett til å ønske noe slikt? Derimot er det min daglige bønn at vi må være på Guds side.»

VI SMA — EN ALEN LANGE.

Vi tillater oss å gjengi fra Svenska Morgonbladet: «Om antallet av

svenske aviser skulle reduseres til en håndfull drager, skulle det bety en alvorlig fare for det frie ord og et stort tap for hele det svenske demokrati. Det er oftest de mindre presseorganer som har den største kontakten med folket selv.»

Tenk på det, også når det er tale om vårt eget blad og sørg for å styrke kontakten mellom hjemmene rundt omkring i landet og vår redaksjon. Vi hører gjerne fra Dere alle.

Fra årberetningen i Forbundet for Sosial Oppreisning

OPPSLUTNINGEN.

Det rår ingen tvil om at det er mange som nærer interesse for Forbundet og som særdeles gjerne ser at det må lykkes å nå fram til positive resultater. Imidlertid er det ennå i dag påtagelig at et beklagelig stort antall av disse interesserte vikrer unnav når det blir spørsmål om medlemsskap eller bidrag. Tross alt som har vært skrevet og sagt om Forbundets helt igjennom legale virksomhet, er det ennå dem som ikke formår å løsgjøre seg fra den såkalte «kartotekskrekk» og som foretrekker å innta en passiv, avventende holdning. Uansett alt snakk om frykt for å stå i «kartoteker», burde disse folk likevel — selv om det skulle skje anonymt — være i stand til å støtte opp under Forbundets virksomhet. Det var 92.800 som var under søkelyset etter landssviklovgivningen. De fleste av disse ville føle lite savn ved å ofre om ikke mer enn en 10-krone om året. Ble det gjort, ville Forbundet ha et ryggstø som sikret en lettere og raskere vei til det oppstilte mål enn hva tilfellet er.

HVA DER ARBEIDES MED.

Bortsett fra de mer ordinære saker, er det 3 hovedsa-

ker som har stått på Forbundets sakliste i det senere.

Først og fremst er det den granskning som svenske folke- og strafferettsekspert har tatt seg av. Arbeidet pågår i Sverige til tross for de forsøk som har vært gjort for å hindre det, og en regner med at en innstilling i saken skal foreligge i løpet av kommende sommer eller høst. Forbundets styre anser denne innstilling for å være av den største betydning for det arbeid som drives, — ja, endog i den grad at det — i et hvert fall foreløpig — vil være avgjørende for Forbundets skjebne. Faller uttalelsen ut i negativ retning, har Forbundet faktisk utnyttet de muligheter som på det nåværende tidspunkt er tilgjengelige, og det blir da såvidt forståes ikke annet å gjøre enn til videre å innstille arbeidet og avvente tilgangen på ytterligere faktisk materiale. Går uttalelsen derimot i favør av vårt syn — hva vi håper og mener å ha grunn til å tro — vil Forbundet på den annen side stå overfor en oppgave som vil komme til å stille krav til Forbundets hele yte-evne og gjøre organisasjonen mer berettiget enn noen sinne.

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redakte.
Finn Brun Knudsen
Telefon 55 76 56. Postboks 1107.

Ingen bandolær og blanke ridestøvler

Vi har hatt en samtale med en av de eldre blant de politisk dømte. Han kom langveis fra og talte på manges vegne. Han og de var foruroliget over meldinger i utenlandspressen om de nyoppdagede nasjonalistiske formasjoner i de forskjellige krigsherjede land, og spørsmålet var da, om de politisk dømtes organisasjoner i Norge var innblandet i dette og om vi påny skulle oppleve de bandolærprydedes og de blanke ridestøvlers oppmarsj.

Til dette kunne vi på vår side — forøvrig til all overflodighet — svare et avgjort nei. Forbundet for Sosial Oppreisning er og forblir en upolitisk organisasjon av de politisk dømte og alle dem, som deler deres syn på det politiske rettsoppgjør. Vi kan ikke ofte nok gjenta dette, later det til. Og vårt blad, Folk og Land, har heller ikke noen forbindelse med de utenlandske nasjonalsosialistiske organisasjoner, hvis virke vi kjenner bare fra deres tidsskrifter og fra verdenspressens mer eller mindre fargede meddelelser.

Vi vil da også understreke, at Nasjonal Samling heller ikke var noen nasjonalsosialistisk bevegelse. Hadde ikke den annen verdenskrig kommet, med den av kappløpet fremtvungne besettelse av landet, ville Nasjonal Samling uten tvil ha kunnet utvikle seg til noe nytt og livgivende i norsk politikk.

Men det nytter ikke å gråte over spilt melk, og hele den internasjonale politiske utvikling med sprengning av de gamle partigjerder og påtagelige desillusjonering foregår i et så raskt tempo, at gamle ideologier må vike for det nye, ennå uklare og udefinerte, som vil og må komme om det enn tar tid.

Vi står som speidere uten illusjoner og vi ser på den krampaktige partipolitikk med stigende ulyst til å delta selv om den nådegitte stemmerett er for hånden for de fleste av dem, som gikk under med den forløyede freden. Dette har i og for seg ikke noe å gjøre med det som man i gammel tid kalte anarkisme, for vi som ofret da verst det knep for landet og hadde mot til å gjøre en uselvvisk innsats, ser fremdeles fellesskapets trivsel og velferd som det eneste bærende i det lange løp.

Vi er villig til å ofre igjen, men det må bli under nye forutsetninger. Det er her vi regner med de gamle og betenkte like meget som med de unge og våknende, de unge som ennå i dag ikke har funnet seg til rette i den indre samfunnskamp.

Altså: Ingen bandolærer og blanke ridestøvler, men en vilje til innsats for felles vel under frihet og ansvar både åndelig og materielt.

Sekretæren

Helge Grønstad

Det er en mann som hele

året bruker hele sin arbeidskraft på de store oppgaver som Forbundet har og som foran et årsmøte, sammen med sine medarbeidere i sekretariatet, blir utsatt for et voldsomt press for å legge alt til rette.

Helge Grønstad heter han. Alle kjenner ham. Vi gir ham full honnør for hans tilrettelegging av møtet som sikret en lett og smidig avvikling. Tross sin leges ordre om å holde sengen gjennomførte han arbeidet.

Godt gjort!

Ren samvittighet

Etter å ha vært vitne til den entusiastiske mottagelse som Sonja Henie i høst har fått i sitt hjemland, er rapportøren til «Nordisk Tidend» i Brooklyn, Carl W. Refsland, kommet til at det er nødvendig å opplyse de norsk-amerikanske lesere om at «Sonja Henie kan ha ren samvittighet»!

Ja, hvorfor skulle hun ikke det? Hun like så vel som Kirsten Flagstad?

Jo, fordi Norge borte i U.S.A. har utstyrt seg med en ambassadør som heter Wilhelm Thorleif von Munthe af Morgenstjerne (Ap.) og som har stått i den formening at det hørte med til god diplomatisk takt og tone å være lakei for den spesifikke Heimfront og som sådan være forpliktet til — mer eller mindre åpenlyst — å bistå med å så misstro til dem som mer enn noen i vår tid har vært med å gjøre Norges navn kjent ute i verden.

Den trofaste ambassadørmedløper har glemt å stikke fingeren i jorden og lukte seg til hvor man befinner seg i dag. Han har latt tiden løpe fra seg. I dag har en samlet verden — inklusive hans egne landsmenn — gitt ham noen nesestyvere som burde få ham til å våkne.

Tar ikke den brede masse av norske og norskettede borte i Statene snart til å forstå hva slags propaganda og agitasjon denne Nygaardsvoldregjeringens håndgangne mann har gitt seg av med? Ikke bare når det gjelder personene Kirsten Flagstad og Sonja Henie, men i ennå sterkere grad når det er tale om forholdene i Norge under krigen og okkupasjonen — i «fiendelandet» som herr Morgenstjerne så smukt uttrykte seg i en artikkel i Aftenposten nylig om fru Flagstad?

Våk opp landsmenn derborte i vest, og krev av den norske regjering at den lar seg representere av en mann som gir dere fakta om Norge og nordmennene i årene 1940—45! Det er mange norsk-amerikanere — ikke minst redaktører i norskamerikanske aviser — som har vært behengt med norske ordener i de senere årene. Man kjøper seg imidlertid ikke ærlige menneskers tilslutning på det viset. Sannheten veier opp hele ordenskollegiets behold-

Bonde Anders Hafskjold gjenvalgt som formann i Forbundet

Anders Hafskjold

Under Landsledelsens møte i Oslo 11. sept. 1953 fikk ved de avholdte valg Forbundets styre følgende sammensetning:

Bonde Anders Hafskjold, Lier, formann.
Fabrikerier Erling Kvadsheim, Stavanger.
Kjøpmann Oskar Andreassen, Mohamn, Espenesbogen.
Bonde Anders Skogstad, Spongdal pr. Trondheim.
Bonde Tore Bergstøl, Straumen i Nore, Numedal.
Bonde Eystein Utheim, Steinkjer.
Bonde Halle N. Vinsand, Voss.
Major Hammer, Kristiansand.
Bonde og redaktør Arthur Lodding, Ullensaker.
Som vararepresentanter til styret for de under nr. 3 til nr. 10 nevnte styremedlem-

mer valgtes til samme tid henholdsvis: ingeniør P. Thjømmøe, Stavanger, Johan Finneide, Finneidfjord, lege Odd Pedersen, Heimdal pr. Trondheim, urmaker R. Gjessing, Drammen, bonde Jon Skatvold, Skatval, lektor Odd Vik, Lier, bonde Ingvar Tangeland, Eidsberg, og fru Bergliot Sæther, Oslo.

Vellykket årsmøte i Forbundet

Landsledelsen i Forbundet for Sosial Oppreisning holdt sitt årsmøte den 11. september i Ingeniørenes Hus. Den store salen var på det nærmeste full av utsendinger fra hele landet og interesserte medlemmer da formannen, bonde Anders Hafskjold åpnet møtet.

Årsberetningen ble enstemmig godkjent. På annen plass i dagens avis gjengir vi det viktigste av beretningen. Regnskapene ble også enstemmig godkjent, likeledes budsjettforslaget for neste termin. Valgene gikk greit unna og vi gjengir resultatene på annen plass.

Sokneprest P o u l s e n holdt en gripende tale hvor han fremla sitt syn på den lidelse og smerte som ble overført en del av det norske folk ved etterkrigsoppgjøret. Han stilte opp det ulogiske i myndighetenes vedtagelse og anvendelse av lovene og den vilkårlighet som rådet midt inne i all urettferdigheten.

Det var en opplevelse for

ning av St. Olavsordener, og herhjemme er det å bli tildelt slik en orden snart enstydig med å bli stemplet på en måte som man helst betakker seg for.

H. N. H.

tilhørerne å høre denne varmhjertede mannen som har reagert sunt og menneskelig på uretten og som tør stå fram og tale om dette på Forbundets årsmøte. Han avsluttet sin tale med å si at etterkrigsoppgjøret var den største ulykke i Norges historie, men at denne store rettsløshet ville måtte vike plassen for den sannhet som alltid ville seire.

Under eventuelt var det en livlig diskusjon om arbeidet framover. Av de viktigste ting som var fremme nevner vi:

NORSKE KRIGSFANGER I SOVJET

Der sitter ennå en rekke nordmenn i krigsfangenskap i Sovjet, en del vet man navnet på, men mange vet en intet om. Flere forslag ble fremsatt for å påskynde løslatelsen av disse og det vil bli arbeidet energisk for å komme til et resultat.

FANGENE PÅ BJØRKELANGEN

er et trist kapittel i norsk rettspleie og det ble slått fast at det som nå var mest om å gjøre var å sørge for at disse ble løslatt hurtigst mulig. Våre kamerater på Bjør-

Forts. s. 7

EN KRAFTIG TAKK.

Jeg vil gjerne få lov til å takke Forbundet for dets store innsats i kampen for sannheten og vår rett. Det er med glede og fortrøstning vi ser at våre forfølgere viker fra skanse til skanse, og at det ene lyssky trollet etter det andre sprekker under Forbundets opplysningsstråler.

Våre forfølgere vil gjerne ha det til at Forbundets virksomhet bare sinker vår gjenopptagelse i samfundet. Det burde imidlertid være klart for alle at våre motmenn aldri frivillig vil innrømme oss noe godt, men at det vi fra tid til annen vinner, ene og alene er en frukt av Forbundets og vårt eget arbeid.

La oss derfor stå ubrytelig sammen om Forbundet, og la oss aldri oppgi kampen før vi av hjertet atter kan synge at «no er det i Noreg atter dag».

Jeg vil også takke Forbundets talerør «Folk og Land» for dets sterke og uredde kamp for sannheten. Vi mottar hvert nr. av det med be-

gjertighet, og vi leser hver eneste artikkel med beundring for og takk til redaktøren og alle hans dyktige medarbeidere.

Som et synlig bevis på min takknemlighet sender jeg med dette kr. 50,—, som jeg ber Forbundet anvende slik det finner mest hensiktsmessig, og om kassen til «Folk og Land» er slunken, gjerne spytte noen av kronene i den.

S. H.

*

Vi takker hjertelig på Forbundets og avisens vegne. Beløpet er delt med en halvdel på hver. Det kom like godt med på begge steder.

Forb.sekr.

Jeg så i «Dagbladet» forleden dag, at «Silkefronten» i høyre hadde gjort seg så sterkt gjeldende, at Wright ble vraket som stortingskandidat. Dette fant jeg å burde besynge i et lite

Dikt.

Det er kun rimelig, at Wright ble vraket,
Av høyre og en samlet Silkefront.

Men det, som gjør oss nesten litt oppskaket,
Det er, at «Dagbla» kan innrømme sann!

Hr. Wright i thinget stadig vettet mister,
Når han skal tale om vårt «rettsoppgjør»,
Vil «straffe strengt» selv passive nazister!
Da fant vel høyre, at han var blitt skjor!

For høyre er det hyggelig å høre,
At Silkefronten har så stor en makt,
Da kan det skje, at redselsrettsoppgjøret
Kan få med sunn fornuft litt mer kontakt!

I. Gh.

NEI OG ATTER NEI!

Ved høstens valg er der vel noe slikt som 2 millioner 500 tusen stemmeberettigede. Herav kan vi røf regne 40 % tilhørende makthaverne av i dag, altså omkring en million. Resten er så de «borgorlige» inklusiv hjemmesitterne.

Hvis vi regner at 60 % av de rammede ikke vil stemme, så teller disse med sine nærmeste pårørende noe slikt som 150 a 200 tusen velgere. Tar vi så med alle andre som er rammet av utrenskningslov eller som av de utallige private «granskingsnevnder» har mistet sitt arbeid eller på

annen måte er påheftet en merkelapp, så skulle vi anta at der alt i alt kan bli noe slikt som 250 tusen hjemmesittere som følge av rettsoppgjøret.

Det må antas at hovedmassen eller omkring 80 % av de ovennevnte sogner til de «borgerlige». Med denne reduksjon for de «forenede» borgerlige vil de hente seg et bra valgnederlag.

Så kan vi spørre hva nytte har vi av et fortsatt sosialistisk styre, er det kanskje ikke disse som har, og fortsatt vil være surdeigen i hetsen? Til det kan svares, at noe nytte får vi neppe av et hvilket som helst styre. «Gjort er gjort», sa Ramdal i Stortinget. Noen vei tilbake tør ingen «ansvarlig» ta. Når det gjelder oss, er de alle i samme båt. Vi venter såvisst ikke mer rettferd fra Hambro, enn vi kan vente av Løberg. De er alle ansvarlige for sitt «rettsoppgjør» og for sine «landssviklagmannsretter». Derfor skal vi holde oss hjemme valgdagen.

Parolen til høsten må bli:

Sitt hjemme, få alle Deres pårørende til å gjøre det samme!

E. R.

Rundt omkring

Carl Henry, arbeiderpartimann fra Larvik har vunnet en god posisjon i Stortinget. Men — han er idealist og misliker regjeringens utenrikspolitikk. I den første perioden etter krigen var Henry fast stortingsrepresentant. Senere ble han varamann og til det kommende stortingsvalg er han satt så langt ned på listen at han ikke kan bli valgt. — Slik går det med de som er for selvstendige. De kan ikke innordnes i Arbeiderpartiets system.

Ryktene om at Brofoss var blant de statsråder som var trette holder seg. Det heter at han skal overta etter dir. Jahn i Norges Bank.

Arbeiderpartiet i Oslo har begynt sin valgkamp og i mangel av et godt program og gode slagord har partiet leiet Herberths cirkus med samt Herberths revy. Dette har de andre partiene reagert surt på, ikke minst fordi Arbeiderpartiet har fått tillatelse til å anbringe cirkuset i forskjellige grøntanlegg i Oslo, hvilket hittil er blitt nektet alle andre.

Herberth blir også angrepet, men svarer at han aldri har sagt nei til å opptre på politiske møter når unntas NS. Feilen ved hans argument er at NS aldri har bedt ham opptre.

Flertallet oppdager sine feiltagelser først, når de er blitt så i øynfallende, at alle kan se dem, men da er det for sent. Og det er demokratets evige tragedie.

UKENS KRONIKK

De Valera og teokratiet på Den Grønne Ø

Mens hele verden er opptatt av det store statsmenns fortsatte tåpeligheter og ikke har øye for de små staters indre vanskeligheter, har det vært storm på den grønne øy, i De Valeras Irland, som kjemper sin egen kamp for frihet under harde fødselsveer og med Englands skygge hvilende som en stadig trussel over seg.

De Valera, den revolusjonære frihetshelt, har i sommer redet ennå en storm av, og med 73 mot 71 stemmer har An Daíl — det irske parlament — gitt ham tillitsvorum. Den aldrende, nesten blinde statsmann kan således ennå en tid fortsette som premierminister i den unge republikk, som han har ledet i 17 år, hvis da hans helbred og dr. Browne tillater det.

I løpet av våren og sommeren har tre suppleringsvalg gått De Valera i mot. De stigende priser og den tiltagende arbeidsløshet har gjort utslaget ved disse valg og det førte til at De Valera tok beslutningen om å skaffe seg klarhet over sin parlamentariske basis, som ikke på noe tidspunkt kan sies å ha vært solid. Hans parti, Fianna Fail, fikk ikke flertall ved valgene våren 1951 og han har aldri kunnet regne sikkert med flere enn 69 av parlamentets 147 medlemmer. Når han allikevel har kunnet holde stillingen,

skyldes det dr. Browne og kretsen av uavhengige, som har støttet ham — ikke så meget av kjærlighet som av dyp uvilje overfor opposisjonens leder Costello, i hvis regjering dr. Browne var sunnhetsminister inntil han ble tvunget til å gå av.

Under dette oppgjør fikk man bekræftelse på at Irland i realiteten har to parlamenter, ett med det politiske ansvar og den formelle makt i Leicester House i Dublin og ett uten ansvar og med den reelle makt i Maynooth, den irske presteskole litt utenfor hovedstaden. Tilfellet dr. Browne gjorde det klart at det er biskoppene som regjerer Irland, særlig da den maktsyke erkebiskop i Dublin McQuaid, og at Irland mer er et teokrati enn et demokrati.

Dr. Browne, som selv er katolikk, er en av de få fremskrittvennlige politikere i Irland. Han forsto at skulle den unge republikk komme ut av det farlige politiske dødvann, måtte man våge spranget fra de tilvante nasjonalistiske tankebaner over i de sosiale.

Han så det som sin oppgave å bekjempe barnedødeligheten og ville innføre en ny og bedre sunnhetsordning med gratis legehjelp til mor og barn uten hensyn til inntekts- og formuesforholdene. Dette førte til hans fall. Den irske legeförening allierte seg med de geistlige autoriteter og disse brukte sin innflytelse på de verdslige anliggender som p. t. ble administrert av Costello. Den katolske kirke så i dr. Browne en mulig bærer av farlige frisinnede lærdommer og benyttet på presters vis alle mulige midler til å få ham styrtet. Det førte til at Costellos utenriksminister Scan McBride, som av opposisjonen ansees som den farligste mann i Irland, krevet dr. Brownes avskjed, kanskje mest fordi denne var blitt ham en farlig medbeiler til folkets gunst — den unge idealistiske sunnhetsminister var nemlig meget populær ute i folket.

Dr. Browne så snart at spillet var tapt, men samtidig som han innga sin avskjedsansøknning offentliggjorde han i «Irish Times» en fremstilling av hele

intrigespillet forløp med dokumentasjon av breyer og samtaler med både de verdslige og geistlige unnsigere. Følgen var en protestbølge over hele landet og det resulterte i utskrivelsen av nye valg med den følge at den farlige Scan McBrides clann ble sprengt, da dr. Browne tok fire uavhengige med seg. Costellos regjering måtte gå og i dag er det dr. Browne og kretsen omkring ham som er det avgjørende lodd i vektskålen i irsk politikk.

Også i det britiske Nordirland vakte denne sak stor oppsikt og ga separatistene vann på møllen. Her hadde det beviset på at Irland ble terrorisert av det katolske presteskap — og man må erindre at Nordirland — Ulster — er protestantisk. Så sier man: Dr. Browne har forhindret Irlands samling i de første femti år.

Men den gamle nasjonalist De Valera, kjempen fremfor alle, har imidlertid ikke sagt nei til dr. Brownes støtte, han har vel selv bifre erfaringer med det hierarki som i sin tid ville ekskommunisere ham hvis han ikke ville slutte med å lage opprør. Og i dag hviler De Valeras regjering på en forståelse mellom en nasjonal og en sosial opprører. Spørsmålet blir da, hvem som har fremtiden for seg.

Skal vi stemme eller ei?

For mange synes nok den sak å være temmelig enkel som det fremgår av innlegg i vårt blad. Selvsagt skal vi ikke stemme. La Det kongelige norske Arbeiderparti løpe linen ut!

Jo, det er mye som taler for det. Ingen av de ikke sosialistiske partier har heller oppført seg slik mot oss at vi av den grunn skulle føle oss oppfordret til å støtte noen av dem fremfor Arbeiderpartiet. De har ved hvert høve — i storting, presse og ellers — vært frempå og dokumentert sin dumhet, sin redsel for at det hele «rettsoppgjør» en vakker dag skal komme til å rakne i sømmene, kanskje også parret med en viss frykt for — Nemesis.

Sett hen til at okkupasjonen av vårt land ble total fra 10. juli 1940 og at dermed Hagerkonvensjonen automatisk trådte i kraft for hele landet, vil ingen norsk borger bosatt her i riket i okkupasjonstiden rettmessig kunne tiltales eller straffes for slike handlinger som i konvensjonen er anført som berettiget selvsagt heller ikke kunne tiltales eller straffes for å ha tilhørt dette eller hint parti i okkupasjonstiden. Heller ingen statsborger fra det okkuperte Norge vil kunne tiltales eller straffes for å ha gått i fremmed krigstjeneste etter 10. juli 1940. De krigshandlinger som nordmenn enkeltvis etter nevnte dato har deltatt i, har vært utført under andre nasjoners ledelse, som regel britisk eller tysk. Den krig som Norge qua nasjon deltok i, opphørte ved kapitulasjonen 10. juli 1940.

Så kommer vi til landssvikanordningen, unnfanget i synd og skam av norske borgere og født i dølgsmål med Trygve Lie som jordmor og Sovjetsamveldet som selvbestaltet fødselshjelp, denne byttingen som har krodd seg på vår grunnlovs, straffelovs, Hagerkonvensjonens og sømmelighetens bekostning og blitt til den største skam og skjendelse som hittil har overgått vårt folk. Aller verst er det etter min mening for dem som har vært medvirkende i denne gemene urett. Et tungt ansvar vil også falle på de skolerte og høyt opplyste jurister som har avsagt dommer eller fremmet forelegg etter den

makabre anordning stikk i strid med norsk lov og rett og mellomfolkelig sådan.

Vårt folk som under okkupasjonen var utsatt for en storm av propagandaløgnen fra dem som hadde bragt seg i sikkerhet hinsides Nordsjøen, jublet nok tildels sitt korsfest, korsfest under den berømte frigjøring, men etter hvert som opplysningene om tingenes rette sammenheng smått om senn og tross iherdig motstand fra en ensrettet presse har trengt igjennom det politiske jernteppe, har stadig flere tatt til å bli betenkt over hva visse folk virkelig har kunnet være med på.

På denne bakgrunn kommer jeg tilbake til spørsmålet om vår deltakelse i forestående stortingsvalg eller ei.

(Spørsmålet om hvorvidt Arbeiderpartiet bør få høve til å løpe linen ut eller ei skal jeg ikke komme nærmere inn på ved denne anledning. En kan jo ha sin private mening derom.) Hvis vi ikke deltar, ja så faller våre stemmer bort, og vi har frivillig berøvet oss våre statsborgerlige rettigheter på området, ingen hverken til forlis eller gevinst. Vi har bare selv satt oss utenfor. Det er neppe videre klokt sett hen til at vi utgjør en temmelig bestemmende maktfaktor. Men uten videre å stemme på hr. Per eller hr. Pål synes heller ikke videre smakelig og formålstjenlig.

Jeg ser Forbundet som sådant ikke godt kan ha noe direkte med denne sak å gjøre, og det kan så være, men Forbundet har sine tillitsmenn rundt om i riket, og disse mener jeg må være de rette til å ta seg av denne sak i hver sin krets. De nominerte kandidater bør tilskrives om hvorledes de stiller seg til Forbundets arbeid for økonomisk og sosial oppreisning for dem som er rammet ved dommer eller forelegg etter landssvikanordningen.

Hver tillitsmann bør fra Forbundet få seg tilstillet en trykt norm for en slik henvendelse til lettelse for ekspedisjonen og for å oppnå at henvendelsen blir lik for alle som skal tilskrives.

I god tid før stortingsvalget forutsettes tillitsmennene å innkalle til møte om saken hvor resultatet av henvendelsen blir gjennomført og drøftet.

Med forbauselse leser jeg nå og da i «Folk og Land», innlegg som anbefaler at de rettsforfulgte holder seg hjemme på valgdagen. Innsenderne synes tildels å gå ut fra, at vi tilfører våre motstandere et alvorlig slag ved å la være å stemme. Denne naive tankegang får meg til å tenke på furtende småbarn, som nekter å røre kranssekaken.

Jeg tillater meg å komme med en alvorlig appel til alle, som er så lykkelige å ha fått stemmeretten tilbake: Bruk den! Men bruk den med omtanke. I så henseende mener jeg at følgende betraktninger, som tildels har vært fremholdt i vårt blad, synes å gi anvisning på den riktige politikk:

1) Vi tilhører ikke noe politisk parti. Partiene har ingen selvstendig interesse for oss. Vi stemmer med et parti utelukkende for å støtte en positivt innstillet kandidat, eller hindre valget av en motstander. Dette skjer ved å stemme på den positive, respektive stryke den negative samtidig med at et nytt navn føres opp.

Skal vi furte?

2) Vi har ingenting imot at arbeiderpartiet fortsatt beholder makten og ansvaret. Spesielt er det ikke vår oppgave å stemme høyre «for å holde arbeiderpartiet ute». Vi vil få høre slike hyrdetoner også ved kommende valg, men svarer at vi har lagt merke til at høyre er det eneste borgerlige parti hvis menn ikke en eneste gang har gitt fra seg en litt forståelsesfull låt i tinget. Føler noen seg så bundet til det partiet at de ikke kan løsrive seg, bør de stryke de verste, således Hambro i Oslo og Christie i Akershus.

3) Det er uten noen tvil bondepartiet som vi kan håpe mest av, og vi har jo også våre beste stridsmenn på landsbygden. Men vi må vokte oss vel for å gi dette parti vår stemme hvis det noe sted stiller kandidater som har opptrådt negativt eller kan antas å ville gjøre det.

4) Under arbeidet for å få «rettsoppgjøret» gransket av upartiske utlendinger fikk vi anbefaling av endel stortingsmenn, hvorav imidlertid de fleste trakk sine navn tilbake etter hårdt partipress. Disse,

som trakk seg, bør allikevel støttes ved agitasjon og det er umaken verd å stemme med deres partier bare av denne grunn, på de respektive steder. De trakk seg nemlig ikke av annet enn rent formelle grunner. De fant at med deres stillinger i Stortinget var det et overilet skritt å være med på en henvendelse til utlandet.

5) Ingen som stemte for dødsstraffen, må få stemmer fra oss. «Folk og Land» kan vel gi en liste over de sorte får, så man kan passe på å stryke dem.

Ja, dette er i hast noen tanker som jeg tror er brukbare. De fremholder hensyn, som delvis krysser hinannen, så valget kan i mange tilfeller bli vanskelig. Men, som gamle Hagerup sa i sin berømte panterett: «Kriteriet må være hensynet til de seg hinannen kryssende interessers relative styrke.»

En ting til: Jeg tror folket kan ha godt av å få se flest mulig av sine ofre i og om valglokalet.

Eivind Blehr.

TEORI OG PRAKSIS

Forut for kommunevalget i 1951 sendte Forbundet ut et spørsmålsskrift til samtlige anmeldte politiske partier, i hvilket det ble bedt om opplysninger om hvordan vedkommende partier stilte seg til etterkrigsoppgjøret.

Ingen av partiene verdiget Forbundet noe svar.

Derimot er vi kommet etter at Høyres Landsstyre ved kontorsjef Arne Kløvstad den 4. juli 1951 sendte en av våre feller nordpå følgende brev:

«Deres brev av 2. juli.

Jeg viser til tidligere korrespondanse om denne sak, og vil gjerne når det gjelder rettsoppgjøret etter krigen ha presisert at Høyre

helt fra første stund av har gått inn for en rimeligere linje i rettsoppgjøret, og partiet vil også i fremtiden følge denne linje.»

Nåja! Dette var jo pent sagt. Men rimelighet og rimelighet, fru Blom! Høyres rimelige holdning har ikke akkurat vært påtrengende, jfr. eksempelvis Carl P. Wright som i Stortinget i 1952 beklaget at Aksel Stang ikke hadde fått dødsstraff, og det i selvsamme uke som han i det katolske «St. Olav» skrev en ydmyk artikkel under titelen «Cantemus domine!» (La oss synge for Herren!). Heller ikke høyremannen sokneprest Christie fra Bærum har når anledningen har budt seg, undlatt å luften sine «kristelige» meninger om «landssvikerne».

Skal vi ved det forestående valg ha noen tillit til Høyre som parti, må nok kandidatens forhåndsforsikringer ha en adskillig mere holdbar kvalitet enn den Kløvstad'ske.

M.

Helge Grønstad.

Velferd og makt

Den svenske professor Ivar Sundblom har gitt ut et lite skrift, som heter «Välfärdstaten och näringsfriheten». Det er et effektivt oppgjør med sosialiststaten. Han påpeker at det ikke råder noen motsetning mellom liberalt grunnsyn og arbeidet for sosial velferd. Men demokratiets fortsatte væren kan ikke garanteres uten den maktfordeling, som den liberale stat forutsetter. Den liberale stat, likesom den demokratiske, kommer derfor først i konflikt med velferdsstaten, når kravene blir av den art, at de truer å gjenopprette det politisk-økonomiske maktmonopol. Dette har imidlertid intet med velferdskravet som sådant å gjøre, men mer med den sosialistiske samfunnsideen. Det er således ikke den sosiale velferd, men dens kombinasjon med sosialistiske krav, som innebærer politisk-økonomisk maktmonopol, som avstedkommer kollisjon mellom liberal og demokratisk livsanskuelse. Den sosialistiske livsanskuelse kommer uhjelpelig gjennom sin politisk-økonomiske maktkonsentrasjon i motsetning til det demokratiske krav.

Demokratiet kan sikres bare gjennom maktfordeling. Det liberale økonomiske system realiserer maktfordelingskravet gjennom, at selvstendige økonomiske enheter balanserer den politiske makt.

OG SÅ VAR DET

mannen som hadde tur da han falt ned fra et vindu i 4. etasje. — Han falt nemlig inn i værelset.

Staten og foreldelsen

Forbundet meddeler:

På en forespørsel fra Forbundet til Justisdepartementet om hvordan myndighetene stiller seg til krav om etterbetaling av lønn fra embets- og tjenestemenn som har vært suspendert på grunn av medlemskap i NS, har departementet — etter lang betenkning — den 24. aug. svart med å vise til den pressemelding som ble sendt ut 13. mai d. å., hvilken dag det ved kgl. res. ble nedsatt et utvalg til å gjennomgå kravene, og der det heter:

«— — — Det overveiende antall av disse krav må imidlertid antas å være foreldet. Justisdepartementet har allikevel ment at samtlige fremsatte krav bør undergis behandling og vurdering. Utvalget er oppnevnt til å bistå med å gjennomgå kravene og avgi innstilling overfor departementet om i hvilken utstrekning utbetaling bør skje i det enkelte tilfelle.»

Forbundet hadde bedt om å få kjennskap til de retningslinjer som det nedsatte utvalg skulle arbeide etter og hadde henstilt til departementet å gi en offentlig orientering i så henseende. Dette har departementet ikke funnet å burde etterkomme. Det holder fortsatt hele spørsmålet svevende, uten å ville gå inn på realiteten. Imidlertid er det ingen grunn til ikke å motta den invitt som foreligger, og de som mener å ha krav å stille, bør innsende

disse krav til Justisdepartementets 4. Sivilkontor, Grubbegt. 9, Oslo. Det kan senere bli anledning til å anstille en nærmere vurdering av den behandling kravene får og de avgjørelser som blir truffet.

*

For vår egen del vil vi gjerne ha tilføyd at departementets svar egentlig ikke er hverken fugl eller fisk. I likhet med en viss dyreart holder man seg to utveier åpne og tar forbehold om å nytte den som myndighetene i det enkelte tilfelle finner det mest hensiktsmessig å gjøre bruk av. Noen imponerende løsning av spørsmål der det gjelder alternativet rett — urett, kan ikke dette godt sies å være. Det er rettferdighet det spørres om. Ikke hensiktsmessighet.

Det kan være grunn til å sitere sluttsatsen i Forbundets brev til Justisdepartementet:

«Vi tør håpe at man også nå vil fastholde det gamle prinsipp som en aktet universitetslærer i sin tid uttrykte gjennom den ubetingede setning at «ærlige folk betaler sin gjeld.»

Hadde Justisdepartementet uten ytterligere fiks-fakserier inntatt denne holdning, ville det ha vært i samsvar med gamle og hederlige departementstradisjoner.

Nå får vi imidlertid foreløbig se i hvilken grad myndighetene føler seg oppfordret til å følge Bøygens parole om å gå utenom!

GREVEN,

til sin tjener: Jean, kast vekk tusen-lappene våre. Jeg ser at Riksbanken har trykket nye!

Fører kort og edruehetsattest

I «Verdens Gang» finner vi flg. inserat med redaksjonelt svar:

For å ta fører kort er det nødvendig med en attest fra bøkantoret. Jeg gikk ut fra at det var edrueheten det gjaldt i denne forbindelse, men oppdaget til min forbause (ærlig talt, jeg ble forbanna) at det var av største viktighet å få med på attesten at jeg hadde vært front-

kjemper dvs. straffet etter den og den paragraf, og tildeelt tre ganger så mange år som en brutal voldsforbryter pleier få. Det er ikke det at jeg skammer meg over min fortid, men det koker i meg hver gang jeg får slengt det i ansiktet i betydning av mindreverdige individ. Kanskje mest fordi jeg har begravet mange av mine venner derute, og jeg vet hva de trodde de døde for. — Justisdepartementet svarte på min henvendelse at det var vanlig å påføre evt. dommer og det skjernes ikke mellom kriminelle og politiske dommer.

Den ansvarlige myndighet i dette tilfelle er visstnok vei-

«Hvordan vil en sovjetrussisk okkupasjon arte seg for det norske folk?»

De fleste nordmenn husker vel enda den fem år lange tyske okkupasjon og livet under det tyske herredømme. Det var ærekrenkende for et frihetselskende folk å være okkupert, men — hånden på hjertet — var den tyske okkupasjon så fryktelig som mange vil ha det til? De som den civile befolkning først og fremst kommer i berøring med er okkupantenes menige soldater. Og de tyske soldater var disiplinerte soldater og oppførte seg korrekt — det er vel de fleste enige om. Det var ikke ofte en så beruset tyske soldater på gatene og de brøt seg i k k e inn i huse- ne, voldtok ikke kvinnene og plyndret ikke leilighetene.

Men okkupantene hadde noe som het Gestapo! Vel — det var en uhyggelig organisasjon og den benyttet seg av fryktelige midler for å knekke motstanden mot okkupanten. Men en må ikke glemme at det var krigstid, og i en krig har ikke civilisten lov å blande seg inn i krigshandlingene på noen slags måte (hverken ved sabotasje-handlinger, spredning av fiendtlig propaganda, illegale aviser eller noe annet). De som tok del i motstandsbevegelsen måtte også vite at de satte livet på spill — akkurat som frontsoldaten gjør det.

Nå er det norske folk truet av muligheten av en annen,

langt mer uhyggelig og fryktelig okkupasjon. Nemlig den sovjet-russiske. Hvordan vil den arte seg? Jeg tror jeg kan svare på det... Jeg er selv halv-russer, har bodd mange år i Russland og vært der og i de baltiske land under den siste krigen.

Først vil det norske folk stifte bekjentskap med de russiske soldater. De russiske soldater — hvem er det? Det er stor-russere — godmodige, snille mennesker, gla i brennevin og sang, det er ukrainere (lille-russere) — muntre, glade, kanskje litt hissiges menn. Men begge disse folk har en uhyggelig, uforklarlig og uberegnelig evne til å forvandle seg til ville dyr som voldtar og dreper og ødelegger. Og så har vi de 20 pct. av den sovjetrussiske hæren — asiatene — turkmener, tatarer, bashkirer, all slags kaukasiske folk. De er rett og slett røvere og har vært det gjennom hele historien — en krig for dem er en anledning til voldtekt og mord.

Gud fri det norske folk fra å stifte bekjentskap med dem.

I helene på armeen kommer M.V.D.-kommisjoner. M. V. D. heter det i dag; for noen år siden het det N.K.V.D., en tid før det het det G.P.U., og opprinnelig het det Tsjevka. Navnene har skiftet, men meningen har alltid vært den

samme. Jeg kan bare si at tyskernes Gestapo er en barneløk i forhold til M.V.D.s virksomhet.

Når kommisjonene er kommet til alle de største byer i Norge, vil de skje det som skjedde i Estland, Lettland og Litauen i juni 1940. Da vil det dukke fram lister over «klassefienden».

Hvem det er som utarbeider disse listene vet jeg ikke, skjønt jeg har min mistanke, men jeg vet hvem som står på disse lister. Det er alle godseiere, fabrikkere, skipsredere, banksejere, disponenter, direktører og redaktører, alle høyere offiserer, embetsmenn og geistlige.

Slett ikke så få mennesker. I Lettland ble det 42 tusen, i Estland 34 tusen. Der ble de puttet inn i kuvognene og kjørt avsted til Sibir og siden har ingen hørt fra eller om dem.

Men transporten fra Norge til Sibir er mere innviklet, i krigstid er det ikke så nøye med noen tusen menneskeliv, og de norske skogene er meget større enn skogen ved Katyn.

— — —
En sovjet-russisk okkupasjon er et fryktelig perspektiv — det er noe så uhyggelig at det norske folk må være enig, om ett: «Heller dø enn å bli okkupert av bolsjevikene.»

direktoratet, (meddelte bøkantoret) og jeg anmoder om en forandring av dette forhold.

A. Ø.

*

Redaksjonen er helt enig med innsenderen. Våre myndigheter bør skjelne mellom de forskjellige kategorier av domskjennelser og ikke i stivbenet byråkrati gjennomføre en enslidende og ufravikelig regel.

Flere tyske krigsfanger skal settes på frifot

Ifølge den såkalte freds-kontrakt som ble undertegnet i Bonn for over et år siden, skulle de siste «krigsforbryterdommer» gjennomgås av et benådningsutvalg når traktaten var trådt i kraft.

Men det har trukket ut med ratifisering, og i dag er Vest-Tyskland den eneste som har ratifisert avtalen. USA og Storbritannia har derfor ment at benådningsaksjonen ikke bør utsettes lenger.

Det er ennå ca. 900 tyskere som avsoner straffer på opp-til livsvarig fengsel i de tre store allierte fengsler Werl, Landsberg og Wittlich. De mest kjente av de militære fanger er i de to siste år satt på frifot etter individuell behandling. Mannstein, Kesselring, Mackensen og Falkenhorst var de siste. I Landsberg i den amerikanske sone sitter av kjente navn bare flymarskalk Milch og hos engelskmennene i Werl sitter pansergeneralen Kurt Meyer, som ble dømt ved en kanadisk domstol. De fleste fanger er ellers ledere og voktere fra de store konsentrasjonseirer.

De «syv store», Hess, Dö-

nitz, Raeder, Speer, Funk, von Schirach og von Neurath sitter under firemaktskontroll i Spandau og kommer ikke i betraktning ved benådningsaksjonen.

Vestmaktene skal opprette tre benådningskommisjoner; en i hver sone. Det er interessant å notere at tyskerne denne gang blir representert i utvalgene og således får innflytelse på og stemmerett i krigsforbrytersaker for første gang siden krigens slutt.

I regjeringkretser hevder man at aksjonen skyldes forbundskansler Adenauers initiativ og at beslutningen ble tatt på utenriksministermøtet i Washington forleden.

De tysk-allierte kommisjoner vil ikke røre ved skyldspørsmålet. Det ligger fast. Det blir utvalgenes oppgave å anbefale løslatelse og straffnedsettelse til de tre høykommissærer, som så senere trer fer sine beslutninger.

Sommerbrev fra Spectator

I morges dro jeg ut for å fiske. Alene. Hadde niste med. Somervær i dag. Sølvglitter i sund og osler og varmedis over åsene i aust. — Fangsten har vært heller skral. Fisken biter ikke lyse dagen i slikt vær. Til gjengjeld har jeg hatt mye sol og salt sjø og opplevet adskillig. Og ærfugl, kjeld, teist, terner og måker har livet opp i min ensomhet.

Omsider er jeg kommet helt sør til Skjellvika, der Benjamin bor. Jeg kjenner Benjamin fra før og har hatt mangan hyggelig prat med ham. Jeg vil ro opp og hilse på ham. —

Benjamin hører ikke til de mektige på jorden, lærd er han ikke, og ikke noe videre klok heller, snarere litt enfoldig som folk flest. Likevel er han på mange måter en vismann og en skjønnere på mange ting.

Han har vært en sliter alle sine dager. Har rodd fiske og hengt i både sommer og vinter og klart så noenlunde å holde sulten borte fra kjerring og unger. Og stua hans ligger kvit-malt og rein og godt i livd for vind og vestavær.

Da frigjøringa kom, var Benjamin gjeldfri mann. Ikke bare det, men en slump kontanter attpå. Han hadde så å si daglig levert fisk til en tysk forlegning i nærheten og fått god og kontant betaling og sommetider mat og en flaske dram attpå.

Men han var «jøsning» og «god nordmann» likevel. De to sønnene hans, han Oskar og han Leofrid, hadde sammen med et par andre unggutter dratt over Nordsjøen i en fiske-skøyte. Leofrid kom ombord i et norsk handelsskip, som seilte mellom England og Amerika. Oskar ble krigsmann på en engelsk motortorpedobåt og var med på raids til Norge. Oskar var en kraftig plugg og noe hissig av gemytt. Han likte ikke disse raidene. Det var landsmenn det mest gikk utover. Ikke forstod han hva det skulle tjene til heller. Et par ganger ble han så forbanna at han ikke kunne styre seg, men sa hva han mente.

Det måtte ende galt til slutt. Det var en mann ombord, visstnok en slags underofficer som stadig hakket på han Oskar, forteller Benjamin. En kveld gikk det galt. Oskar hadde hatt landlov og skulle ombord igjen. Han var kanskje litt seint ute, og litt i hodet hadde han vel óg. Nok om det. Oppe ved landgangen stod underoffiseren og skjelte og smelte og brukte grov kjeft. «You eskimo,» sa han. Da tok sinnet han Oskar. Han langet ut, så briten så soler og sjer-ner og gikk rett i dekket.

Det ble forhør, dom og fengsel. Han hadde det jevlig. Da han endelig slapp ut, var han sjuk og nedfor. Han ble sendt til Skottland til en konsentrasjonsleir der.

«Då han kom heim etter frigjøringa, var han ikkje til å kjenne att, forteller Benjamin, «berre skinn og bein, sjuk og elendig store, sterke guten. Han hadde fått tæring. I 1947 døydde han. Eg vann aldri over det.»

Benjamin hat fått tårer i øynene.

Han er ikke god nordmann lenger, han Benjamin. Roser til og med tyskerne. Greie og reale folk, sier han.

Oline, kona, kommer med mat og kaffe. Siden kveikjer vi pipa og prater videre.

Jeg spør etter Leofrid. «Han for ifjor sommer til Amerika. Han var forbanna på alt i hop og strauk sin veg. Han var so fãmælt sidan broren døydde. Han driv fiske på vestkysten, skriv han. — Ein sopandes kar han Leofrid, endå han ikkje kom opp mot han Oskar. Me saknar dei baa to.»

Benjamin vil ikke stemme til høsten, betror han meg. Det er bare fusk og fanteri, «finanser og bedrag» alt sammen. Til slutt kommer vi på fattigkassa heile landet, sier han.

Det lir på kveld. Benjamin gjør seg klar. Han skal ut på fluene og dorge lyr. Jeg følger ham ned til båtstoa. Han har en liten motorbåt, en fire hesters «Sabb», med fiskebrønn i. Nesten alle på disse kanter har motorbåt.

«Det er lett vint no,» sier han. «Slepp å mase og ro som nå eg var ung. — Men det er ikkje so kjekt å vere åleine tørt.»

— — Jeg sitter oppe på haugen og ser ut mot storhavet i vest. Jeg følger Benjamin og hans båt som tøffer ut mot åsene. — — Det er synd på Benjamin. Gode, ærlige Benjamin, som har mistet begge guttene sine. — Det er synd på mange. — — —

Krigsfanger og krigsdømte

På det 5. evangeliske kirke-møte i Hamburg berettet biskop Heckl og kirkepresident Stempel om de tyske fangene både i vest og øst. Følgende tall ble opplyst: I Landsberg er der ennå 312 fanger, i Werl 94, i Wittlich 60, i Frankrike 203, i Nederland 63, i Luxemburg 6, i Belgia 12, i Norge 6, i Danmark 10 og i Italia 2.

I polske fengsler og leirer befinner der seg ennå mellom 2 og 3 tusen tyskere som holdes tilbake. Det samme tall gjelder for Tsjekkoslovakia. I det siste året er det bare 780 kvinner, barn og menn som er kommet tilbake fra fangenskap i Sovjet. Brevforbinnelse er der mellom 16457 krigsfanger i Sovjet og hjemlandet. Skjebnen for 85000 fanger som man vet var i Sovjets fengsler og leirer i årene 1946-48 vet man intet om, og man må regne med at en vesentlig del av disse er omkommet under strabassene og av behandlingen.

Atom-artilleri til Vest-Tyskland

Innen høsten 1945 skal 4 a 6 enheter atom-artilleri være anbragt i Vest-Tyskland i en avstand av ca. 50 km. fra sonegrensen. En enhet består av to utskytningssvåpen. I tilfelle USA's europeiske allierte ikke gjør noen opphevelser vil de første enheter bli bragt på plass i slutten av dette år.

DET ER SAGT:

Man bør vedstå seg at det har vært anselige mengder marxistisk dogmatikk innen den liberale fløy

Solen har sunket i hav. Himmelen i vest står i brand. En kaskade av farger, bredt utover himmelens vegg. Holmer og skjær har løftet seg opp fra havet og svever som svarte fugler i rommet. — For et fagert land vi har!

En må ha vektige grunner for å forlate dette landet, rive røttene opp og stryke sin vei. — «Leofrid var forbanna på ali ihop.» Hvorfor var han det? — Leofrid var så flink på skolen, har jeg hørt. Han hadde vært ute i verden, sett og hørt og opplevd adskillig. Ble han skuffet da han kom hjem? Ble han lei og kvalm av all den mat- og maktkampen han så utfolde seg? — Av uærligheten, sjøgodheten, skrålet og skrytet? —

Men likevel!

Her sitter jeg på en bergknaus ute ved storhavet og blir myk og varm om hjerterøttene fordi himmel, hav og alt sammen er et under og et eventyr. — På Storbåen, rett i vest er det åte og fuglevrimmel. Håse, hissige skrik og kamp om byttet.

Da Kingos salme ble forbudt

Den danske forfatter Harald Bergstedt forteller i en artikkel i bladet «Revision» følgende fra interneringen i det gale år 1945:

«Over i gymnastikksalen hadde de internerte fått luft ved pastor Hejes gudstjenester, hvor de en dag i «Tidehvervsfolkenes» salmebok-hefte dumpet over salme 203 av gamle Kingo, en krass en: Rettes spir det alt er knekket, kjærlighet er bleven kold, all rettferdighet er svekket, uskyld lider last og vold. Løgn er iført sannhets drakt, sannhet er i støvet lagt, urett klæder dommens sæde, stene må derover græde. (Mel.: Jesu, dine dype vunder.)

Å som vi sang, jubler de ennu. Heje ble tilsist helt forbausset over så populær den gamle Kingo med ett var blitt. Hele «menigheten» kunne den tilsist utenad og sang den videre over i cellene — inntil den gamle salme ble forbudt. Det var visst mer enn gamle Kingo hadde tenkt seg!»

Ja, slik kan den gamle, ennå humørfylte Harald Bergstedt fortelle og vi kjenner oss så godt igjen fra våre egne fengselsprestens opptreden i de dager da den gode gud var glemt og fanden selv forlystet seg rundt alterringen.

av den protestantiske kirke. De av oss som var sterkt kritiske overfor kapitalismen var for ukritisk overfor det marxistiske alternativ.... Enhver prest som taler storartet om å fjerne profittmotive, viser hvor dypt det hele stikker når han flytter fra et kall til et annet fordi det han hadde ikke sikret ham stor nok lønn til deknning av en voksende familjes behov» skriver teologen Reinhold Niebuhr i «Christian Century».

Regitur opinionibus

Sentensen betyr, at «man blir regjeret Av noe, som kaldes for opinion».

Og det har en ensrettet presse præsteret

At skape i denne forskræmte nation!?

For tiden er pressens problemer dog præget

Av dette, at texten har snudd sig for meget!

I. Gh.

Den mektige leder for de franske sosialistiske fagforeninger, Leon Jouhaux, ble under fagforeningsinternasjonals kongress i Stockholm interviewet av «Dagens Nyheter» og sa da bl. a.: — Vi må passe på at fegbevegelsen ikke gir noen løfter eller støtte til politiske organisasjoner uansett hva disse måtte komme til å kreve i fremtiden. Arbeiderne er trette av at de faglige organisasjoner blir anvendt som politiske brekkstenger.

Vi adresserer dette til LO, den mektige staten i stateri hos oss. Det er på det rene, at mange av de fagorganiserte ikke deler A-regjeringens grunnsyn, men systemet gjør at de er bastet og bundet slik at de ikke våger å la sin mening komme til orde. Det er dette, de kaller frihet!

Europa på flukt

Over 15 millioner mennesker har mistet sitt hjem etter den annen verdenskrig på grunn av politiske, religiøse eller rasemessige grunner, forteller en statistikk som er utgitt av «Forskningsgruppe for europeisk folkeforskyvning» i Genf. Størstedelen av disse flyktninger bor i Vest-Tyskland, nemlig 10 millioner. I den tyske sovjetsone lever 3.8 mill., i Finnland 425000, i Frankrike 282000, i England 260000, i Østerrike 240000, i Italia 62000, i Sverige 43000, i Belgia 34000, i Jugoslavia 28000, i Hellas 21500, i Nederland 20200, i Schweiz 10000, i Norge 2000 og i Danmark 2000.

Vellykket ...

Forts. fra s. 2.

kelangen må ikke gå til grunne, men må ut for å tre inn i arbeidslivet igjen så de kan gjøre nytte for seg og sine.

HISTORIEUNDERVISNINGEN

i skolene er en skandale når det gjelder okkupasjons-tiden og etterkrigstiden. Der må arbeides videre med å få den i overensstemmelse med de virkelige fakta og helst utgå, da det ikke går an å skrive en korrekt historie så kort tid etter.

FOLK OG LAND

var også på tapetet og det ble slått fast at avisen var et meget viktig ledd i arbeidet og at oppslutningen om avisen måtte styrkes.

MINNEBOK OVER DE FALDNE

Det ble foreslått at man

gikk i gang med utarbeidelse av en minnebok over de faldne som jo ikke er nevnt noen sted. Styret ble gitt i oppdrag å forberede saken.

Foruten disse store saker, som vel må kunne kalles merkesaker ble flere andre ting diskutert. Man kom blant annet inn på vår stillingtagen til høstens stortingsvalg, men da Forbundets lover uttrykkelig sier at Forbundet står helt utenfor all politikk kunne denne diskusjon ikke fullføres. Dette er en av de saker som Folk og Land, som et helt fritt og uavhengig organ kan ta seg av.

Det ble sendt hilsmings-telegammer til stortingsmen-nene Moseid og Stavang med takk for helhjertet arbeid. Fra Erling Bjørnson fikk landsmøtet en hilsen.

Det vellykkede møte ble avsluttet etter innpå fem timers forhandlinger med Per Sivles: «Vi vil oss et land som er frelst og fritt.»

Om aftenen var det fellesmiddag og hyggelig samvær og innpå 100 delegerte og medlemmer var samlet. Det var en utmerket og god stemning. Redaktør Olesen, overbrakte en hilsen fra de rettsforfulgte i Danmark og fortalte om fremgangen der. Vi vil komme tilbake til ham og hans tale i neste nummer.

!!

Feltmarsjal Lord Montgomery har i en tale ved en engelsk-fransk lunch 8. juli 1948 sagt: «Nürnbergdommene har gjort det å tape en krig til en forbrytelse, som generalene på den tapende side vil bli dømt og hengt for. Den kjente indiske dommer i Calcutta High Court, Radhabinode Pal, som sammen med de franske og hollandske dommere dissenterte i Tokiosaken sier i sin dissens: «Den såkaldte straffesak som føres i henhold til den definisjon av forbrytelsen som nu er fastslått av seirherrene, ut-sletter de århundrer av civilisasjon som ligger mellom oss og den tid da de som tapte en krig uten videre ble slått ihjel. En straffesak etter en således gitt straffelov kan bare være en falsk anvendelse av rettergang med det formål å tilfredsstille hevntørsten. Den stemmer ikke med noe forbilde for rettspleie og

må i sannhet skape en følelse av at det mer dreier seg om en politisk enn en judiciell sak. Å påstå at seirherren skal definere forbrytelsen etter behag... og deretter straffe... ville innebære en tilbakevenden til hine dager, da seirherren anså seg berettiget til å plyndre det erobrede land... tilegne seg all offentlig og privat eiendom der og drepe innbyggerne eller føre dem av sted til treldom.

(J. B. Hjort: Justismord.)

Malenkov, den nye diktator i Russland, er gift med en slagersangerinne, som forøvrig er hans annen hustru. Han er begeistret for varieteer og konserter. Ekteparret bor i en 12-værelses leilighet med betydelig større luksus enn Stalins bolig i Kreml. Den ligger i et stort fasadekompleks, som er bygd for sovjetembedsmenn — altså for den nye adel.

Omlag 100 000 av bøndene, som har flyktet fra østsonen i Tyskland skal anbringes i Emsland ved den Hollandske grense for der å fortsette det av Hitlerstyret påbegynte tørligningsarbeide i de store torvmyrer. Bonnregjeringen vil investere 2,5 milliarder mark i dette prosjekt, hvor det hittil har vært innvunnet omlag 3 000 mål åkerland i året. Man mener å kunne fordoble dette i årene som kommer.

ER DET BARE SVENSK?

«Och märk nu! Stäl en bil och ödelägg den — du skal inte straffas. Bygg et hus på din egen strandtomt och du risikerer fängelsesstraff», skriver Even i Svenska Dagbladet.

DOMMEN OVER KARL MARX.

«Marx sa seg å ville proletariatets lykke, men i virkeligheten ville han borgernes lykke. Nettopp på grunn av dette negative element, dette fiendtlige element, har hans filosofi fått istand så megen ulykke,» skriver Bertrand Russel.

EN NORDMANN

som hadde en amerikaner på besøk fortalte at fargene i det norske flagget har en viss forbindelse med skattene.

— Vi blir røde når vi snakker om dem, hvite når vi får skattedelen og så betaler vi til vi blir blå i fjeset, sa han.

— Det er akkurat som hos oss, sa amerikaneren. Det er bare den forskjellen at vi ser stjerner også.

— Henrik! roper professorens frue inn til sin mann som sitter fordypet i sine bøker. Hansemann har drukket alt blekket, hva i all verden skal jeg gjøre?

— Skriv med blyant, vennen min, lød svaret.

DET ER SAGT:

«Det gamle britiske rike er begynt å gå i oppløsning. Britisk imperialisme i vedtatt og tradisjonell forstand eksisterer så å si ikke — der finnes levninger av den i britisk opinion, men etter at Churchill gjennom sitt tvungne, men intime samarbeid med De Forente Stater så å si har abdisert som førsteekspont for Britannia Rule the Waves, har verden innstilt seg på at den formen for verdensmakt definitivt er slutt.»

Farnand 35/53.

VEIEN SOM ER PRØVET.

«Jeg opphevet alt som het kontroll, forbud og rasjonering, jeg sløyfet alle overflødige restriksjoner. Da begynte samfunnslegemets almentilstand straks å bli bedre, sier den vesttyske rikskonomiminister Erhard.

Frontkjemper, 33 år

søker arbeid fra den 14. oktober som sveiser eller som gårdskar. Må ha med en gutt på 3½ år.

Arvid Grande,
Veien, Hønefoss.

La deg ikke skremme

av de utrolig lave priser på mitt arbeidsregntøy i tynt og behagelig gummibelagt stoff.

Bluse m. glidelås ..... kr. 19,70
Overtreksbukse ..... » 19,30

+ porto og oppkrav.

Returret 3 dager.

ERIK TOKLE
konfeksjonsindustri.
Strømmen st.

ER REGNSKAPET DERES A JOUR?

Hvis ikke, ring 33 38 08. Jeg står gjerne til Deres tjeneste når det gjelder bokføring, revisjon, regnskapsavslutning o. l.

Handelskand. Arne Gausdal,
Malmøya.

«Linut» malerolje

Denne malerolje leverer vi nu enten fra vårt lager eller på best. fra oljefabrikken i Tromsø, alt ettersom avstanden tilsier det.

Leveres i kdr. å 25 — 50 og 75 liter, samt 1/2 og 1/1 fat. Spesialfrakter.

Prisen er kr. 1,95 pluss 10 pst. omskatt.

«Linut» forhandler:

H. SNAPRUD & CO. - Kongsberg

BILER — MASKINER — REDSKAPER
Telefoner 248 — 885.

Trygve Engen

Jeg er ingen landsviker

Krøniken om førkrigstidens, krigstidens og etterkrigstidens hendinger, slik vi så dem.

Eget forlag, Straumholmen.

Pris hf. kr. 11.—. I bokh, i F. og L.s eksp. eller direkte fra forfatteren.

FOLK og LAND

Vår ekspedisjon sender stadig ut varsel om at kontingenten ikke er betalt uten at vi hører noe. — Vi ser oss derfor dessverre nødt til å stoppe forsendelsen til alle som ikke har betalt avisen.

Vekkerur

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING

Drammen.

Overrettssakfører

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

Niels Aalholm

Akersgt. 57 — Oslo

Tlf. 33 43 42 — 33 43 11

Assurance & Reassurance
Spes. automobilforsikring og
leiekontrakter

B Ø K E R

av enhver art.

P. THJØME, Stavanger

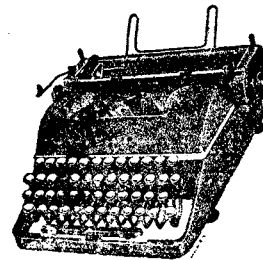
Postboks 122. T. 2 11 83

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 36 99

Skrivemaskiner

RHEINMETALL

Portable m. koffert. 1 års garanti, kr. 538,— netto.

Avbetaling inn rømmes.

SVERRE JACOBSEN

Ilseng.

B Ø K E R

mottas til innbinding.

SIG. HAGA

Adr. Lillehammer

TRYKKSAKER

av enhver art.

Be om tilbud.

STEMPLER

og

STEMPELPUTER

Hurtig levering.

VISITTKORT

FORLOVESESKORT

TAKKEKORT

PRIVAT-POST

Be om prospekt med priser.

PLAKATER

på papp og metall
i flere farger.

REKLAMEPLAKATER

Be om prøver og tilbud.

SILKETRYKK

KALENDERPLATER

REKLAMEARTIKLER

Finnebrinkensiden

Lilleaker/Oslo

Fra årsberetningen — —

Forts. fra side 1.

AVISEN.

Det annet som i løpet av året har meldt seg som en sak av største betydning for Forbundets arbeid, er avis-saken. Som det vil være kjent, ble avisen «8. Mai» på grunn av stedlige vanskeligheter nødt til høsten 1952 å forlegge både redaksjonen og utgivelsen fra Kristiansund til Oslo. Etter mange vanskeligheter — som Forbundet gjorde sitt beste for å eliminere — og etterat man hadde stiftet A/S Sambandstrykkeriet for å sikre avisen trykningsmuligheter, tok avisens utgivelse i Oslo til i septbr. måned. Overflyttingen viste seg imidlertid å kreve større utlegg enn påregnet og alt midt i oktober var det innlysende at man ikke kom utenom en hel reorganisering. I desbr. måned 1952 ble det sendt ut et par prøvenummer av en ny avis, — «Folk og Land» — under ny redaksjon og nytt apparat forøvrig. Denne avis har siden fortsatt å utkomme med 1 nr. pr. uke.

Heller ikke den nye avis's økonomi har vært den beste. Interessen for aviser har vært stor — gledelig stor — men interessen for å betale kontingent har ikke vært tilsvarende desverre, og en lang rekke abonnenter har måttet slettes av kartoteket på grunn av manglende betaling. Med de utgifter som den tekniske fremstilling av en avis krever i dag, kan ikke avisen eksistere på grunnlag av bare interesse — hvor varm den enn måtte være. Det brennende spørsmål i øyeblikket er nye — og betalende — abonnenter. En tilgang av 2000 nye abonnenter burde kunne skje. Det ville løse opp for bekymringene og skaffe redaksjonen bedre muligheter. Avisen er i dag vårt viktigste kontaktmiddel både innad og utad, og ingen med virkelig interesse for revisjonsarbeidet kan være den foruten. Et aktivt tiltak for å overvinne tregheten må tas. Avisen vår skal og må holdes oppe. Redaksjonsutgiftene er satt ned til et absolutt minimum, medarbeiderne har ingen godtgjørelse og Forbundets sekretariat har påtatt seg både regnskapsførselen og ekspedisjonen. Under disse omstendigheter burde det være en plikt for alle meningsfeller å vise sin erkjentlighet for avisen ved å betale den meget rimelige kontingent.

Også når det gjelder avisen gjør desverre «kartotekskrekken» seg gjeldende. Svært mange foretrekker å kjøpe avisen i løssalg fremfor å stå som fast abonnent. Dette er mindre tilfredsstillende for avisen. Bortsett fra at «kartotekskrekken» er en selvkonstruert frykt, betinger løssalg at det må gis forhandlere hele 40 pct. provisjon, samtidig som løssalget fører

med seg en hel del unødig retur, og dermed forsvinner en betydelig del av de hardt tiltrengte inntekter. Det vil være å håpe at hver og en som setter pris på avisen, vil gi den sin aktive støtte gjennom tegning av nye, faste abonnenter.

FANGESPØRSMÅLET.

Den tredje aktuelle hovedsak er fangespørsmålet. Ennå i dag sitter ca. 50 politiske fanger innesperret. Så å si samtlige har vært holdt fengslet siden mai 1945 og det sier seg selv at fangenes evne til å holde seg oppe under disse omstendigheter blir utsatt for større og større påkjenning. Fra tidligere landsmøter har det vært sendt myndighetene resolusjoner med henstilling om frigivelse, uten at dog disse henvendelser synes å ha vært vist synderlig oppmerksomhet. Siden i februar i år er av uforklarlige grunner enhver løslatelse stoppet opp. De som alt var stilt i utsikt en noenlunde snarlig frigivelse, er ikke desto mindre blitt sittende og uten å få noen beskjed. Missmotet har følgelig grepet tilsvarende om seg. Forbundet har i den anledning gjort underhåndshenvendelser på stortingshold og har gjennom formannen for tilsynsrådet for Bjørkelangen fangeleir, H.r.dommer Karsten Gårder, rettet forestillinger til Justisdepartementet, likesom man også har søkt assistanse hos overlægen for fengselsvesenet, dr. Jon Leikvam. Noen opplysninger om i hvilken grad dette har virket på Justisdepartementet og Fengselsstyret, har det ikke vært mulig å få. Fangene sitter fremdeles slik de nå har gjort snart i 9 år. Betegnende er det at en personlig og begrundet henvendelse til biskop Johs. Smemo i Oslo — sendt i juni måned d. å. — over hodet ikke har vært verdig et svar. Forbundet har under disse omstendigheter ansett det nødvendig å tre i samvirke med en internasjonal organisasjon som arbeider med etterkrigstidens fangespørsmål. Denne organisasjon vil med det første gjøre pågang på myndighetene i samtlige de land der saken er aktuell — også i vårt — og det vil være å håpe at en aksjon fra toneangivende kulturelt hold innen alle siviliserte nasjoner vil føre til at man også her i Norge setter punktet for en epoke i etterkrigsoppjøret som utelukkende virker frastotende og reduserer vår nasjonale anseelse.

KRIGSFANGENE.

Om våre feller som ennå befinner seg som krigsfanger i Sovjet-Russland, foreligger desverre ikke noe nytt. Så sent som den 19. august d. å. meddeler Utenriksdepartementet i et brev til Forbundet

at det ikke medfører riktighet — som oppgitt i en Oslo-avis å juli måned at det hadde lyktes Moskva-ambassaden å få friggitt 8 norske frontkjemper. Departementet og ambassaden arbeider imidlertid stadig med spørsmålet, heter det i skrivelser, og de pårørende vil bli holdt underrettet, så snart noe foreligger. For sitt vedkommende har Forbundet opptatt forbindelsen med Røde Kors's ettersøknings-tjeneste, og denne har i gjen kontakt med de spesielle organisasjoner rundt om i Europa som arbeider med krigsfangespørsmålet. En tid hadde man faktisk håp om at endringen i Sovjet-regimet skulle føre til lettelse også hva dette spørsmål angår, men de seneste hendinger i øst synes desverre å ha skjøvet forventningene om en snarlig avgjørelse til side.

ARBEIDE MED MYNDIGHETENE.

Også i det siste år har Forbundet direkte tatt opp forskjellige forhold såvel med Stortinget som med de enkelte departementer og institusjoner. Spesielt har man hevdet sine meninger i spørsmålet om opphevelse av rettighetstapene og om NS-folks gjeninntreden i arbeidslivet. Om rettighetstapene ble det omsider vedtatt en lov av 22. mai 1953, som riktignok gjennomfører visse lempninger men som dog beklageligvis ikke går så langt som Forbundet hadde fremholdt ønskeligheten av. Fra vår side var det foreslått at det måtte bli gjort en radikal slutt på alt som het rettighetstap og at det ikke tjente noen hensikt å operere med forskjellige årsgrupper, bestemt av mer eller mindre tilfeldig utmålte straffedommer. En vesentlig forbedring er dog at det er gjennomført en endring i fristberegningen for rettighetstap som vil lede til en tildels betydelig avkortning i varigheten. Hva angår arbeidslivet har det lyktes i en rekke tilfelle å finne fram til underhåndsløsninger. Når det gjelder eldre offentlige funksjonærer består det imidlertid fortsatt vanskeligheter, som Forbundet til stadighet peker på og som myndighetene burde føle det som en plikt å gjøre noe ved. Utenom gjeninnsettelse er den eneste rasjonelle løsning en fremskutt pensjon, og dette stundpunkt har Forbundet gjentatte ganger gått sterkt inn for, senest i et personlig brev til Justisministeren av 4. d. md.

MØTEVIRKSOMHET.

Møtevirksomheten har fortsatt også i det forløpne år. På noen steder har det vært arrangert større møter, hvor formannen og forbundssekretæren har vært til stede, men jevnt over har man ansett det mer hensiktsmessig å kalle

sammen til samtalemøter, beregnet på 10 a 15 mennesker. Kontakten blir da mer intim, og det blir bedre anledning for den enkelte til å uttale seg. Etter at reisesekretæren tiltrådte har han holdt en flerhet av møter innen forskjellige fylker, og for de kommende måneder har han lagt opp en omfattende reiseplan.

SAKER SOM TAS OPP.

Det har vært uttalt av myndighetene at man anser seg ferdig med rettsoppjøret, og det er forsåvidt forståes bare med uvilje de samme myndigheter ser seg nødt til på enkelte områder å beskjefte seg ytterligere med forholdet. Det er betegnende at da en av de dømte ba bekreftet at han var urettelig dømt for medlemskap i Bondesambandet — hvilket er fastslått i endelig, rettskraftig dom — ga riksadvokaten det svar at saken ikke foranlediget noe fra hans side. Dette har gitt foranledning til at Forbundet nå samler inn meldinger om tilsvarende tilfeller rundt om i landet for å ta forholdet opp på bred basis, idet det jo er uten enhver rimelighet at riksadvokaten nekter å foreta seg noe når det er vitterlig at folk er blitt stemplet og idømt tildels betydelige bøter for noe som helt er lovlig — endog etter landsvikbestemmelsene. Som i dette spesielle tilfelle har Forbundet forholdt seg også ellers når det er tale om merkverdigheter i forbindelse med oppjøret. Man har ikke på noen måte tenkt å gi seg inn under myndighetenes taushetsparole og la uriktige avgjørelser stå upåttalt.

Det vil bare ha vært ønskelig at denne innstilling ble aktivt tiltrått av alle som har vært ofre for etterkrigsoppjøret og at de ikke av hensyn til engstelse for innbilte trusler eller av andre grunner holdt seg utenom våre rekker. Det er etter de erfaringer som han har hatt anledning til å gjøre, utenfor tvil at opinionen jevnt over er i ferd med å svinge i vår favør, og under disse omstendigheter er passivitet fra de dømtes side utelukkende egnet til å støtte opp under motstandsfrontens forsøk på å ta kelegge og slette ut minnet om den urett som har vært begått.

Forbundet håper og tror at den nøytrale granskning som for tiden pågår, ikke vil kunne gi noe annet resultat enn en fellende dom over den rettløshet som etter vår oppfatning har fått anledning til å bre seg i vårt land. Slår dette til, er der mer enn noen gang om å gjøre at de rettsforfulgte slutter opp om de organer som har gått inn for revisjonsarbeidet. For bare gjennom en organisert aksjon vil man kunne gjøre seg håp om å kunne utnytte de muligheter som en positiv innstilling fra de utenlandske rettseksperter måtte by oss. Jo sterkere vår sammenslutning da er, desto mer vil vi

«Akademiske patrioter»

I kringkastingsens nyheter den 2. ds. ble det meldt, at universitetet samme dag holdt en minnehøytidelighet ved minnetavlen over de fallne studenter — med tale av prof. Molland, den store nasjonale teolog, som rømte til Sverige under okkupasjonen, uvisst av hvilken grunn. Hva han sa ved minnetavlen vet jeg heller ikke, men jeg håper han ikke glemte å opplyse om, hvem som var skyld i Aula-brannen, denne sabotasjehandling som man lenge prøvde å pådytte NS, og som var årsak til at universitetet ble stengt og studenter ble sendt vekk.

La oss idetheletatt aldri glemme å fortelle det norske folk om disse nasjonale heltebragder på universitetet og Nasjonalteatret, slike guttestreker som vidner mer om barnehaven enn om akademisk fornuft.

Teolog.

kunne gjøre oss håp om å nå frem til en hurtig og effektiv løsning.

FORBUNDSSTYRETS PAROLE.

I dette øyeblikk blir det Forbundsstyrets parole til dem som tror på rettens seir, at de av all sin evne søker å påvirke de nølende og de tvilende til å kaste av seg sin passivitet og å slutte opp om Forbundets arbeid. Det vil gi styrke til dem som selv har kastet alle personlige hensyn til side og påtatt seg å gå foran i kampen for de dømtes oppreisning.

Året som kommer vil bli preget av å være et forberedelsens år. Må alvoret i dette bli forstått, slik at Forbundet i det øyeblikk da det gjelder, kan tre frem som en sterk og slagkraftig organisasjon.

FOLK OG LAND

Utkommer hver lørdag i Oslo

Redaksjon: Postboks 1407, Oslo.
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5,
Oslo — Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår.
Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år,
kr. 10 pr. halvår.
Utlandet forøvrig: Kr. 24, pr. år,
kr. 12, pr. halvår.
I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år,
kr. 15,— pr. halvår.

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter
over en spalte.

Løssalgpris: 40 øre.

Bruk postgiro nr. 16450.

Sambandstrykkeriet A/S — Oslo.